

6.3.3 Onderhandelen via een zorgmakelaar

Uit 'Richt snoeren voor de zorgsector' van de NMA uit maart 2010

251. Zorgaanbieders kunnen hun onderhandelingen met de zorgverzekeraar uitbesteden aan een zorgmakelaar. Een zorgmakelaar** treedt op als bemiddelaar tussen zorgaanbieder en zorgverzekeraar. Vaak onderhandelen meerdere zorgaanbieders met behulp van dezelfde zorgmakelaar.

252. Het inschakelen van een zorgmakelaar door zorgaanbieders zal in het algemeen efficiëntievoordelen kunnen hebben. Maar het onderhandelen via dezelfde zorgmakelaar door concurrerende zorgaanbieders kan ook leiden tot afstemming van marktgedrag. Het inschakelen van een zorgmakelaar valt onder het kartelverbod van artikel 6 Mw als de overeenkomst leidt tot afgestemde uniformering van het marktgedrag van de zorgaanbieders.

Dit is het geval wanneer de concurrerende zorgaanbieders gezamenlijk een zorgmakelaar inschakelen met het doel om gezamenlijk te onderhandelen of als concurrentiegevoelige informatie uitgewisseld wordt. De zorgmakelaar mag bovendien geen kartels faciliteren, bijvoorbeeld door de betreffende zorgaanbieders te adviseren om allen hetzelfde tarief te hanteren.

253. Vanzelfsprekend zal het onderhandelen via een zorgmakelaar door niet-concurrerende zorgaanbieders meestal geen probleem opleveren, aangezien er dan geen sprake is van een mededingingsbeperking. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het aanbieden van verschillende producten betreft (bijvoorbeeld huisartsen en fysiotherapeuten) of wanneer de aanbieders in verschillende geografische markten actief zijn.

254. Zorgmakelaars maken in sommige gevallen gebruik van een zogeheten 'klankbordgroep'. De klankbordgroep is meestal een door de zorgmakelaar samengestelde groep zorgaanbieders. Door middel van een klankbordgroep laat de zorgmakelaar zich informeren over onder andere zorginhoudelijke of beroepstechnische aangelegenheden. Ook krijgt de klankbordgroep de gelegenheid om voor haar belangrijke aspecten aan de zorgmakelaar kenbaar te maken. Een klankbordgroep is in beginsel toelaatbaar onder de Mededingingswet, maar mag in geen geval worden gebruikt als een forum om concurrentiegevoelige informatie te bespreken en/of gedrag af te stemmen, waarmee het een platform zou bieden voor een verkapt kartel. Een klankbordgroep van zorgaanbieders die de zorgmakelaar adviseert met betrekking tot tarieven of andere concurrentieparameters kan tot afstemming van gedrag van concurrenten leiden. Daardoor heeft het mededingingsbeperkende effecten en valt de overeenkomst onder het kartelverbod.

255. Opgemerkt wordt dat wanneer een zorgmakelaar optreedt voor één onderneming, zoals bijvoorbeeld wanneer hij of zij een maatschap bijstaat of adviseert, dit niet leidt tot strijdigheid met het kartelverbod. Het begrip één onderneming is in paragraaf 6.3.1 toegelicht.

** Of een persoon optreedt als zorgmakelaar hangt af van de feitelijke activiteiten die hij verricht. In de praktijk treden advocaten ook wel op als zorgmakelaar. Ook in die gevallen geldt de onderhavige paragraaf van de Richtsnoeren onverkort. Het verdient in dat verband aanbeveling dat in de gevallen waarin een advocaat als zorgmakelaar optreedt, hij zich als zodanig ook kenbaar maakt.

Voorbeeld I

Veertig fysiotherapeuten in de provincie Utrecht die werkzaam zijn op dezelfde geografische markt, vinden het door de zorgverzekeraar voorgestelde tarief van een consult niet toereikend. Zij komen bij elkaar en spreken af om een zorgmakelaar te laten onderhandelen met de zorgverzekeraar over het tarief. Is deze samenwerking geoorloofd op basis van de Mededingingswet?

Antwoord:

Nee, dit is op grond van de Mededingingswet niet toegestaan. De zorgaanbieders zijn in dit voorbeeld concurrenten van elkaar en mogen hun gedrag niet afstemmen met betrekking tot concurrentieparameters, zoals tarieven. De zorgmakelaar wordt in feite door de zorgaanbieders gebruikt om tariefafspraken te verbloemen. Zorgaanbieders moeten ervoor waken dat door middel van de zorgmakelaar afstemming van marktgedrag plaatsvindt waardoor de mededinging wordt beperkt.

Voorbeeld II

Een huisarts uit Amsterdam besluit zijn onderhandelingen met de zorgverzekeraars over te laten aan een zorgmakelaar. De zorgmakelaar vertegenwoordigt ook andere huisartsen uit Amsterdam. De onderhandelingen voor de huisartsen worden afzonderlijk van elkaar gevoerd, gebaseerd op de opdracht die de huisartsen individueel aan de zorgmakelaar hebben gegeven. Er wordt geen informatie uitgewisseld tussen de huisartsen via de zorgmakelaar. Is dit toegestaan?

Antwoord:

Ja, dit is toegestaan. Feitelijk komt het er op neer dat de huisartsen allen afzonderlijk met de zorgverzekeraars onderhandelen, zij het dat dit gebeurt door middel van een zorgmakelaar. Er wordt geen concurrentiegevoelige informatie uitgewisseld tussen de huisartsen.

Voorbeeld III

Apotheken X, Y en Z hebben een gezamenlijke omzet van meer dan EUR 5.500.000. De apotheken zijn actief op dezelfde relevante markt, en hebben allen individueel besloten om dezelfde zorgmakelaar als adviseur in te schakelen. Zij hebben vervolgens ieder individueel met de zorgmakelaar afgesproken dat hij juridisch advies en uitleg geeft over de voorwaarden van het contract, waaronder de tarieven, die een zorgverzekeraar hen heeft aangeboden. De zorgmakelaar bespreekt met X, Y en Z gezamenlijk wat zij vinden van de contractvoorwaarden, waaronder de tarieven, waarna hij de voorstellen van X, Y en Z individueel met de zorgverzekeraar bespreekt. De resultaten worden door de zorgmakelaar individueel teruggekoppeld naar de apothekers. X, Y en Z besluiten vervolgens ieder voor zich of zij het voorstel van de zorgverzekeraar accepteren. Mogen de zorgaanbieders zich op deze wijze laten adviseren en bijstaan door de zorgmakelaar?

Antwoord:

Nee, hier is waarschijnlijk sprake van een kartel. De NMa is van mening dat een onderling afgestemd aanbod kan leiden tot een merkbare beperking van de mededinging. De zorgmakelaar mag niet met diverse concurrerende zorgaanbieders tegelijk een aanbod van de verzekeraar bespreken nu als gevolg daarvan concurrentiegevoelige informatie, waaronder de tarieven, tussen deze zorgaanbieders wordt uitgewisseld. De concurrentie tussen de apotheken X, Y en Z kan door deze uitwisseling van concurrentiegevoelige informatie merkbaar worden aangetast. Immers, de informatie zal van invloed (kunnen) zijn op de door iedere zorgaanbieder te nemen beslissingen. X, Y en Z mogen wel gebruik maken van een zorgmakelaar als zij er met de zorgmakelaar voor zorgen dat geen concurrentiegevoelige informatie tussen hen wordt uitgewisseld.